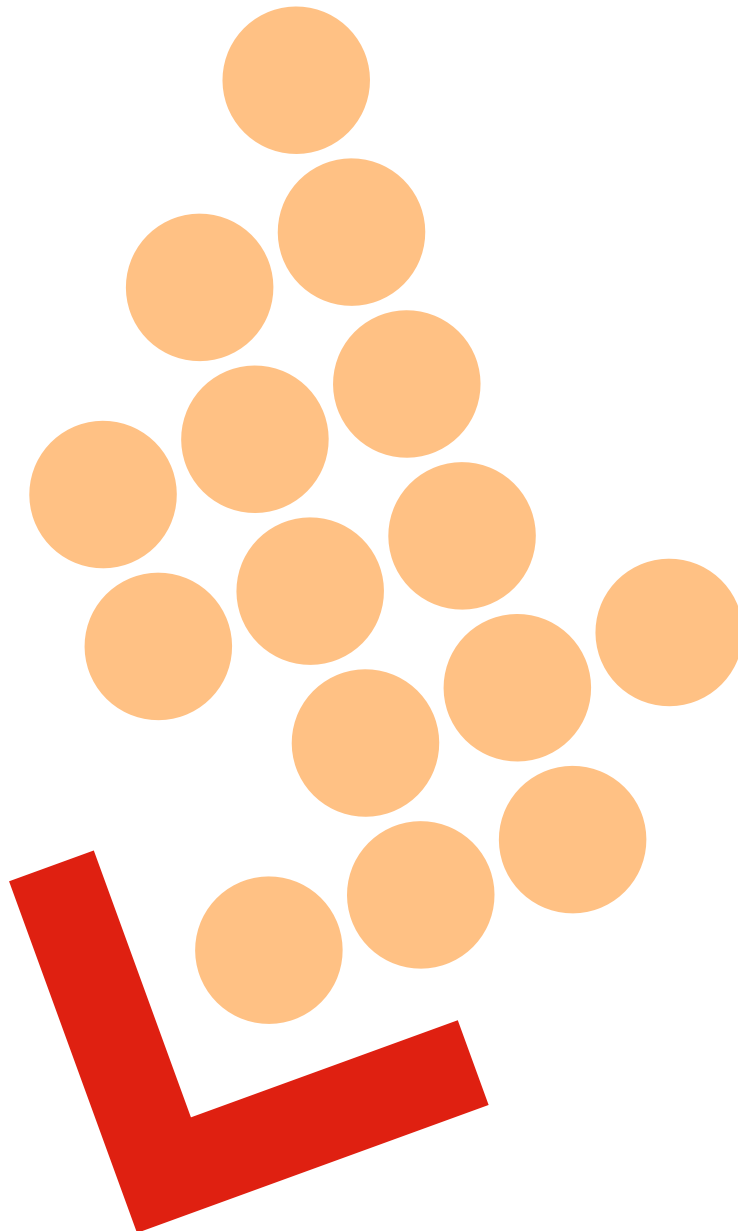

Redovisning av kontakterna med Fackets hjälptelefon 2007

Innehållsförteckning

<i>Innehållsförteckning</i>	1
<i>Förord</i>	2
<i>Sammanfattning</i>	3
<i>Det här är Fackets hjälptelefon</i>	4
Hur hanteras de frågor som kommer in?	4
<i>Vem hör av sig?</i>	5
Vem tar kontakten?	5
Ålder	5
Fler tjejer än killar hör av sig	6
LO-distrikt	7
Förbund	8
<i>De vanligaste frågorna</i>	9
Skillnader mellan tjejer och killars frågor	12
Skillnader mellan olika åldrar	12
Regionala skillnader	14
Vad handlar frågorna om – egentligen?	15
Hot och trakasserier	18
Anställningsbevis	19
<i>Exempel på kontakter</i>	20
De fem vanligaste frågorna sommaren 2007	20
Exempel på kontakter för olika förbund	21
Hotell och restaurangfacket	21
Handelsanställdas Förbund	22
Kommunalarbetareförbundet	24
IF Metall	25
Fastighetsanställdas Förbund	25
Byggnadsarbetareförbundet	25
Transportarbetareförbundet	26

Förord

Rapportens syfte är att sammanfatta och utvärdera kontakterna med Fackets hjälptelefon sommaren 2007.

För flertalet ungdomar är sommarjobbet en positiv första kontakt med arbetslivet. Men för allt för många ungdomar innebär den här första kontakten tyvärr problem. Att ungdomar ofta har dåliga kunskaper om sina rättigheter gör dem extra utsatta.

Med hjälp av ett nytt statistikverktyg går det att för första gången analysera de frågor som kommer in till hjälptelefonen på djupet. De flesta som hör av sig med frågor har inte råkat ut för några större problem, utan undrar vilken lön de ska ha eller vad det ska stå i anställningsbeviset. Men allt för många hör av sig för att de inte har fått någon lön, för att de nekas anställningsbevis eller för att de har tvingats sluta.

I arbetsgruppen kring Fackets hjälptelefon/020-verksamheten finns, utöver de unga som bemannar hjälptelefonen under sommaren Markus Kristiansson, LOs ungdomssekreterare, Åsa Nordenskiöld, LOs informationsenhet och Sonnie Knutling, LO. I arbetet med rapporten har också Anna Fransson, LOs näringspolitiska enhet, deltagit.

Sammanfattning

Sommaren 2007 tog drygt 6 300 personer kontakt med Fackets hjälptelefon. 3 600 personer ringde och resten, 2 700 personer tog kontakt via mail. En stor majoritet av dem som hör av sig till hjälptelefonen är mellan 15 och 24 år gamla. Nästan sex av tio som ringer är tjejer och knappt fyra av tio är killar.

De tre LO-distrikten i Stockholm, Västsverige och Skåne ligger topp när det gäller antalet kontakter. Detta beror på att de innefattar storstäderna. Distrikten Sydost, Dalarna och Gävleborg och Östergötland har över 200 kontakter vardera.

Hotell och restaurangfacket är det förbund som har flest kontakter. Nästan 30 procent av alla kontakter handlar om ungdomar som arbetar inom Hotell- och restaurangs avtalsområde. Ungefär 24 procent av dem som hör av sig till hjälptelefonen tillhör Handels. Den tredje vanligaste förbundstillhörigheten bland dem som hör av sig till Fackets hjälptelefon tillhör Kommunal, med 12 procent av kontakterna.

Den i särklass vanligaste frågan gäller lönen. Fler än fyra av tio som hör av sig via telefon undrar över lönen. Andra vanliga frågor gäller arbetstider, frågor om uppsägning och anställningsbevis. Sju av tio som ringer och frågar om lönen undrar vilken lön de ska ha enligt kollektivavtalet. Nio procent av tjejerna och sju procent av killarna som frågar om lönen har inte fått någon lön. Bland dem som ringer och frågar om uppsägningar är det hela var fjärde som har tvingats att sluta. Nästan hälften av tjejerna och en tredjedel av killarna som ringer och frågar om anställningsbevis ringer för att de nekas ett sådant.

Det här är Fackets hjälptelefon

LO genomför varje sommar uppsökande verksamhet hos unga sommar/-extraarbetande ungdomar, kallat ”Facket i Sommarland”. För trettonde året i rad har LO också haft extra bemanning på sitt 020-nummer, 020-56 00 56, under sommaren. Dessutom har det funnits möjlighet att maila frågor både via Lunarstorm och LOs hemsida www.lo.se/ung.

Hjälptelefonen stöds förutom av LO-distriktens ”Facket i Sommarland” även av en annonskampanj som uppmanar dem som har frågor eller problem att ringa hjälptelefonen. I hjälptelefonen ges svar på arbetsmarknadsfrågor från framförallt sommarjobbare men även från föräldrar och arbetsgivare. För att få hjälp behöver man inte vara medlem, tjänsten är gratis och man har rätt att vara anonym.

Fackets hjälptelefon är öppen året runt men har varit extrabemannad från den 2 maj till den 31 augusti, måndag till fredag mellan klockan 08.00–18.00. Extrabemanning under år 2007 var yngre fackligt aktiva personer från Skogs- och Träfacket, Handels och Kommunal.

För första året har de som tar emot samtal arbetat med ett statistikverktyg som möjliggör en mer fördjupad analys av de frågor som kommer in. Varje kontakt registreras och ett antal uppgifter fylls i. Det är dock fortfarande möjligt att vara anonym. Eftersom det inte handlar om något slumpmässigt urval går det inte att dra slutsatser från resultaten i denna rapport när det gäller samtliga sommararbetande ungdomar. Däremot betyder det stora antalet kontakter att vi kan säga en hel del om förhållandena för de ungdomar som har varit i kontakt med hjälptelefonen.

Hur hanteras de frågor som kommer in?

När någon kontaktar Fackets hjälptelefon, antingen via mail eller telefonsamtal, svarar vi om vi kan. Ett vanligt exempel är en fråga om vad man ska tjäna i en speciell bransch. Om det finns kollektivavtal på företaget, är det enkelt att se vad det är som gäller avseende lön, semesterersättning m.m. Men om frågan gäller något arbetsrättsligt, exempelvis att de har blivit av med sin lön, blivit lurade på pengar, eller har tvingats att säga upp sig då kontaktas respektive förbund som får driva saken vidare.

Vem hör av sig?

Sommaren 2007 tog drygt 6 300 personer kontakt med Fackets hjälptelefon. 3 600 personer ringde och resten, 2 700 personer tog kontakt via mail. När det gäller mailkontakter är det i nästan samtliga fall någon som hör av sig för egen räkning. När kontakten inte tas av den det berör, är det till största delen mammor som tar kontakt, men även pappor och arbetsgivare står för många kontakter.

Vem tar kontakten?

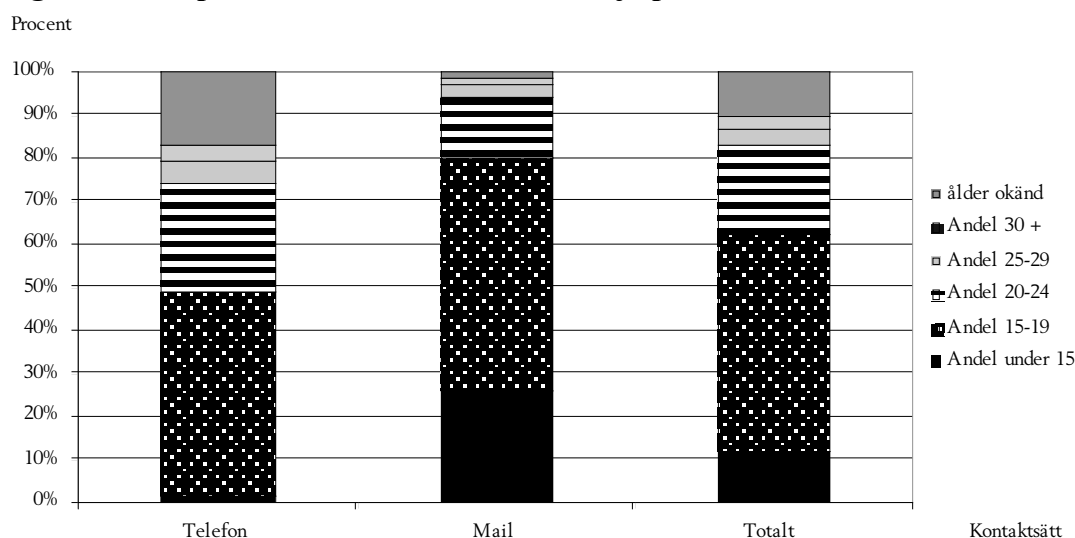
Tabell 1 Vem tar kontakt?

	Telefon	Mail	Totalt antal kontakter
Egen kontakt	2507	2698	5205
Mamma	517	9	526
Pappa	226	3	229
Arbetsgivare	172	1	173
Annan	172	1	173
Vet ej	5	0	5
Summa	3599	2712	6311

Ålder

En stor majoritet av dem som hör av sig till hjälptelefonen är mellan 15 och 24 år gamla. Men det är både äldre och yngre som tar kontakt. Det är få som är under 15 år gamla som lyfter på luren för att ringa till fackets hjälptelefon. De yngsta använder sig betydligt hellre av mail.

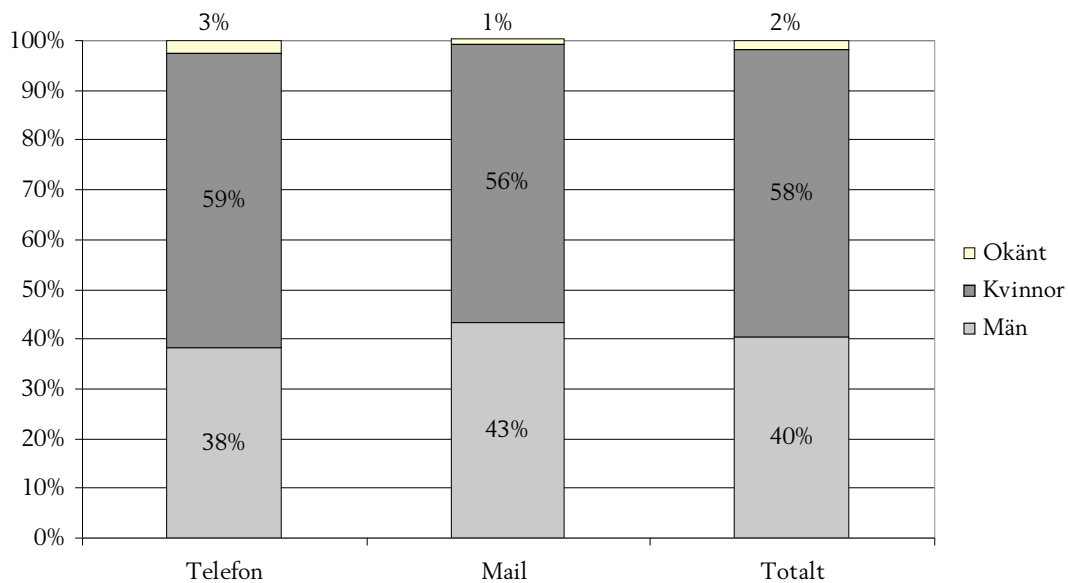
Figur 1 Ålder på dem som tar kontakt med hjälptelefonen

Fler tjejer än killar hör av sig

Liksom tidigare är det fler tjejer och killar som tar kontakt med hjälptelefonen. Nästan sex av tio som ringer är tjejer och knappt fyra av tio är killar. Det är ungefär 3 650 tjejer och 2 550 killar som har hört av sig. En förklaring till att det är vanligare att tjejer hör av sig är att de oftare arbetar inom handel och hotell- och restaurangs avtalsområde, där det finns fler oseriösa arbetsgivare och många problem uppstår.

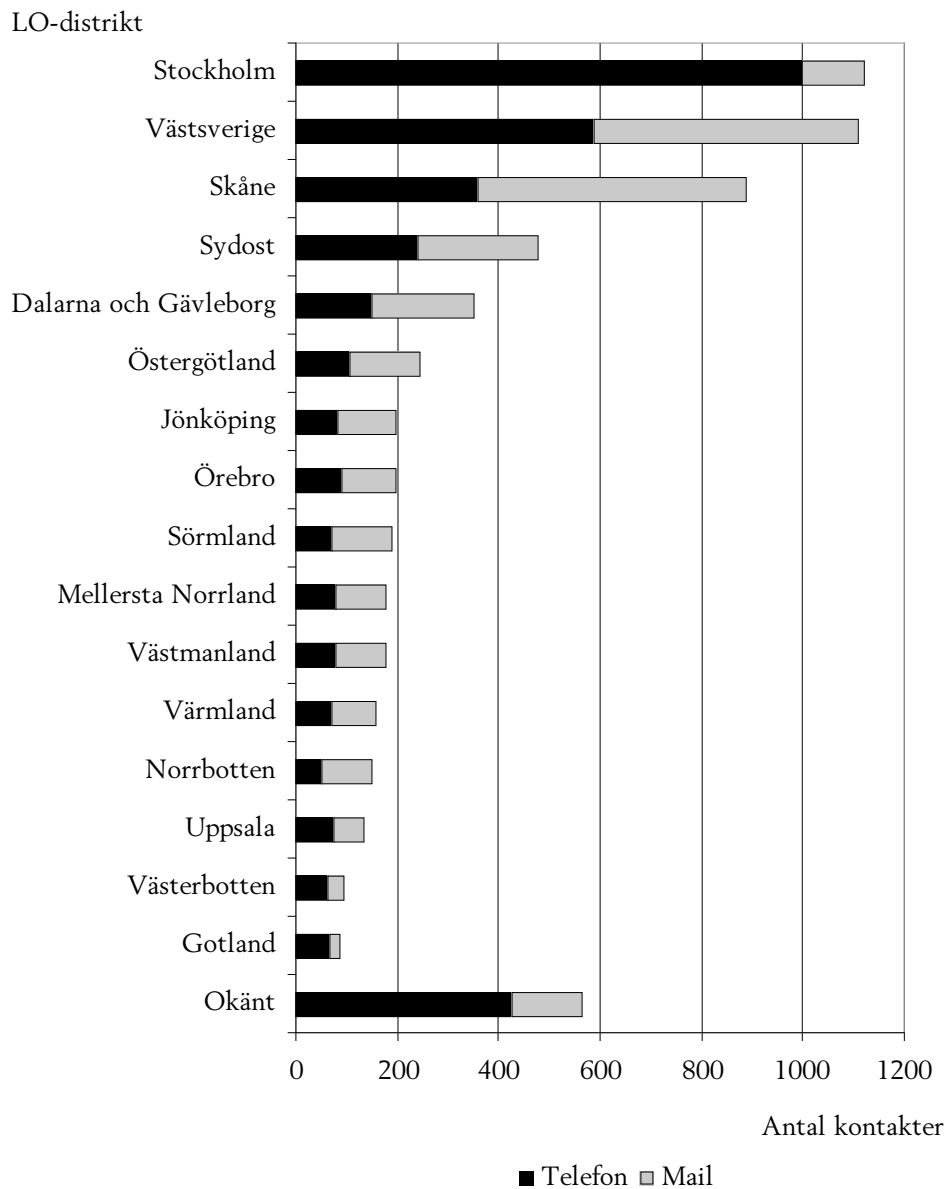
Figur 2 Könsfördelning bland dem som kontaktar hjälptelefonen

LO-distrikt

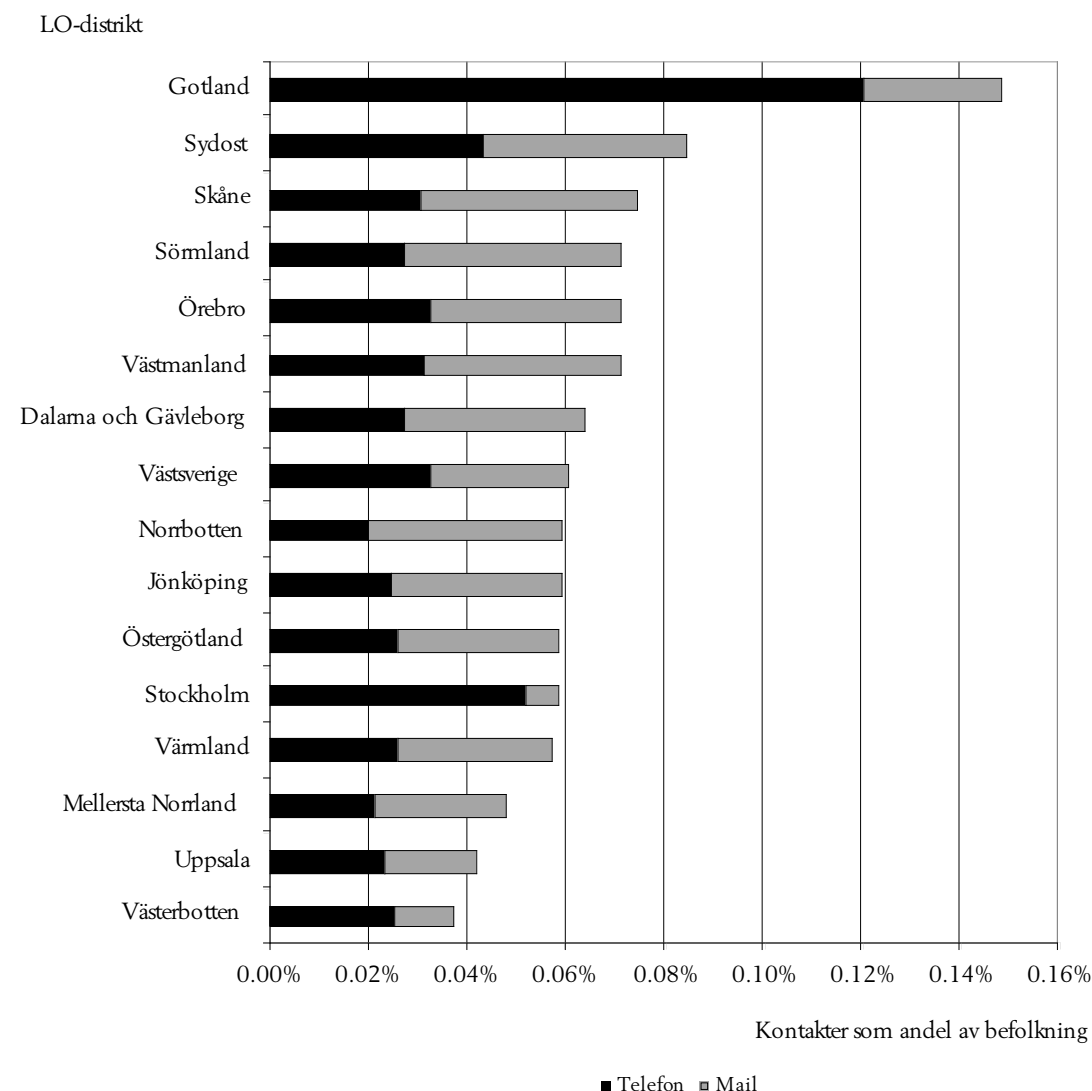
De tre LO-distrikt i Stockholm, Västsverige och Skåne ligger i särklass när det gäller antalet kontakter. Detta beror på att de innefattar storstäderna. Distrikten Sydost, Dalarna och Gävleborg och Östergötland har över 200 kontakter vardera.

Figur 3 Kontakter efter LO-distrikt

Om man tar hänsyn till att distrikten är olika stora blir bilden en annan. Gotland har i särklass flest kontakter per invånare, därefter kommer Sydost (där Öland ingår), Skåne och Sörmland.

Figur 4 Kontakter efter LO-distrikt efter befolkningsstorlek

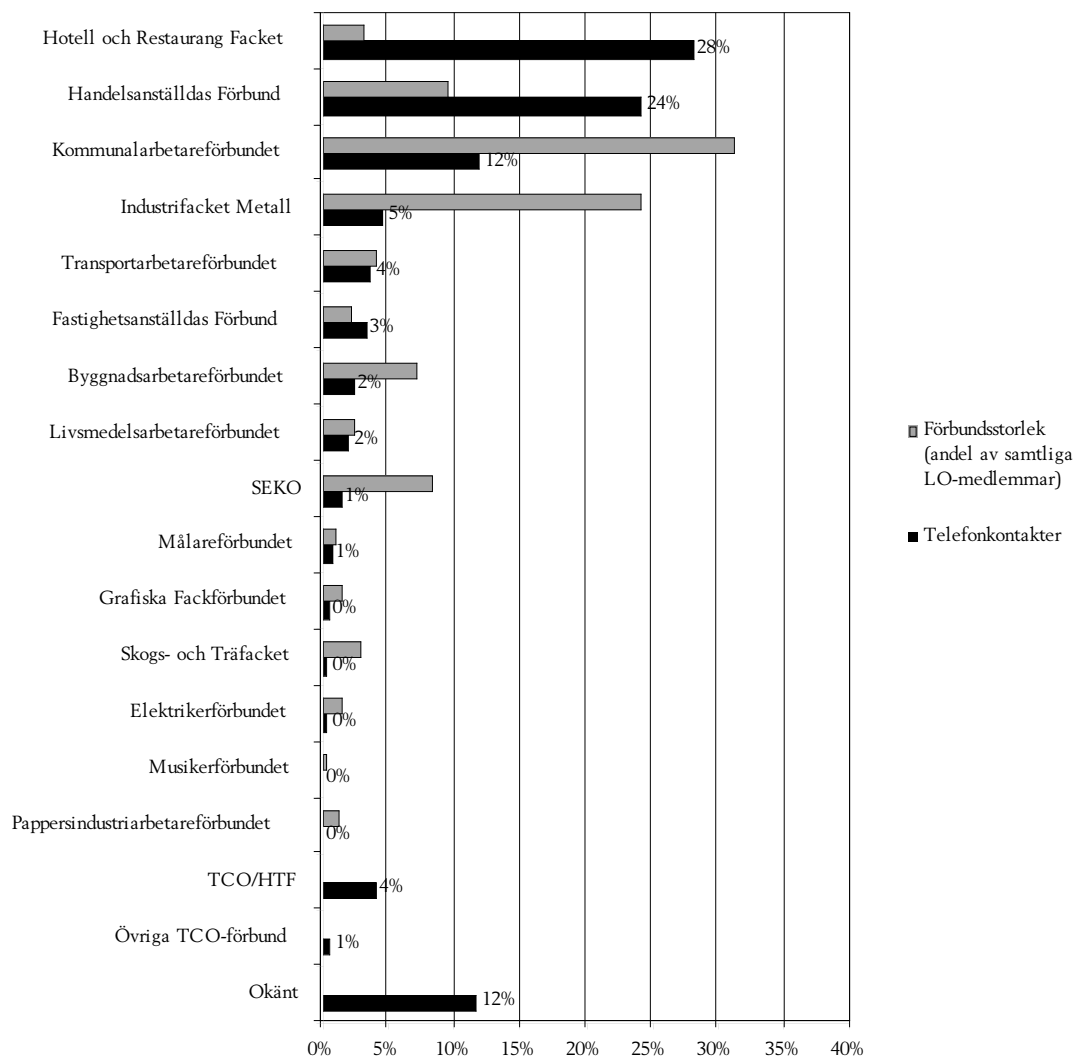

Förbund

Hotell och restaurangfacket är det förbund som har flest kontakter. Nästan 30 procent av alla kontakter handlar om ungdomar som arbetar inom Hotell och restaurangs avtalsområde. Detta trots att Hotell och restaurangfacket ett jämförelsevis litet förbund, endast omkring tre procent av LO-medlemmarna är med i Hotell och restaurang. Handels står för en nästan lika stor andel av kontakterna som Hotell och restaurang, 24 procent. Ungefär nio procent av LO-förbundens medlemmar hör till Handels. Resten av förbunden är underrepresenterade i fråga om telefonkontakter jämfört med medlemsantal.

Den tredje vanligaste förbundstillhörigheten bland dem som ringer till Fackets hjälptelefon tillhör Kommunal, med 12 procent av kontakterna. Resten av förbunden står för fem procent eller mindre vardera.

Figur 5 Telefonkontakter efter förbundsstillhörighet

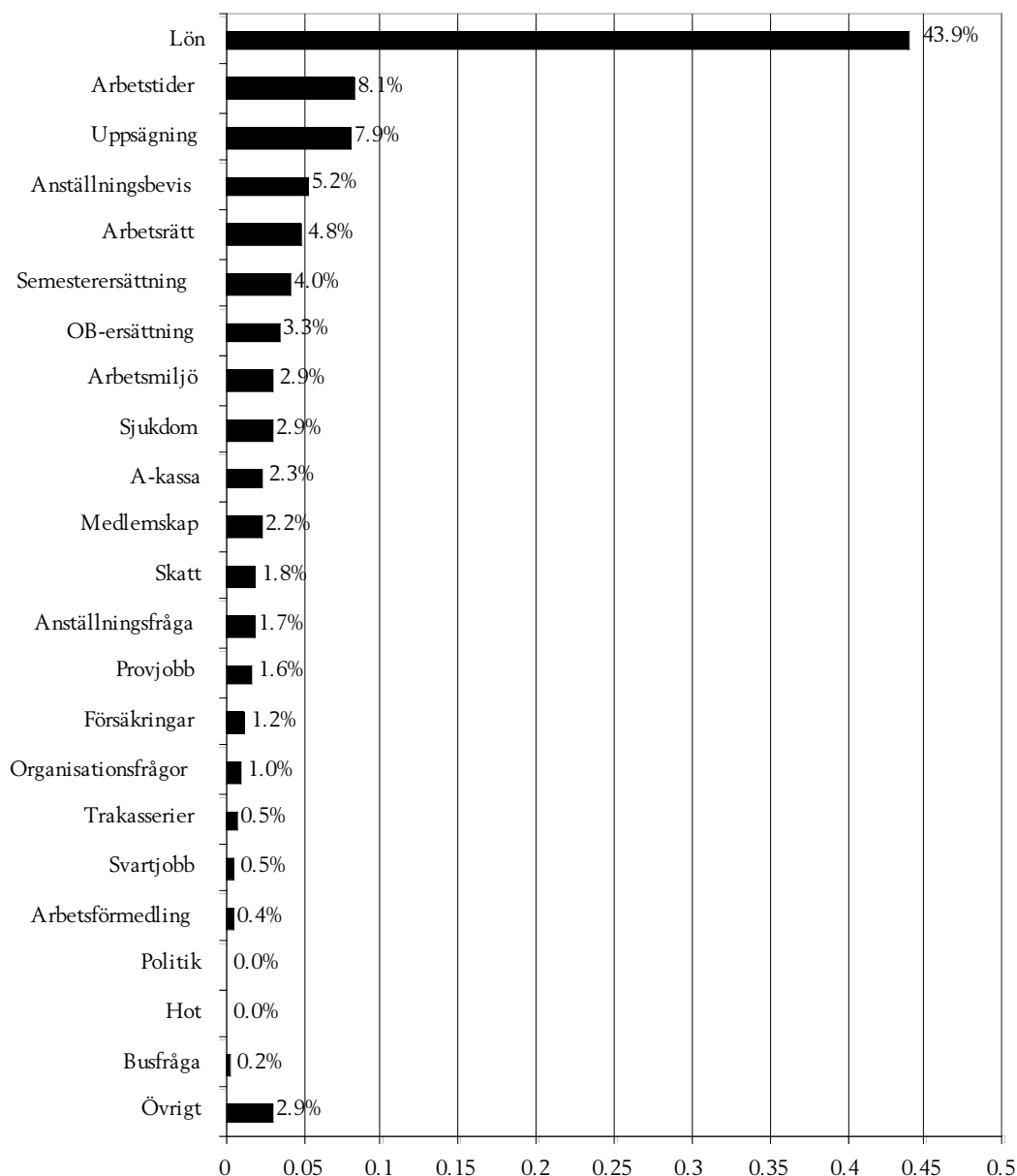

Det är relativt många som arbetar inom tjänstemannayrken som tar kontakt med hjälptelefonen. Totalt fem procent av dem som ringer hör till TCO, främst inom området HTF.

De vanligaste frågorna

Den i särklass vanligaste frågan gäller lönen. Fler än fyra av tio som hör av sig via telefon undrar över lönen. Andra vanliga frågor gäller arbetstider, frågor om uppsägning och anställningsbevis.

Figur 6 Telefonkontakter efter fråga

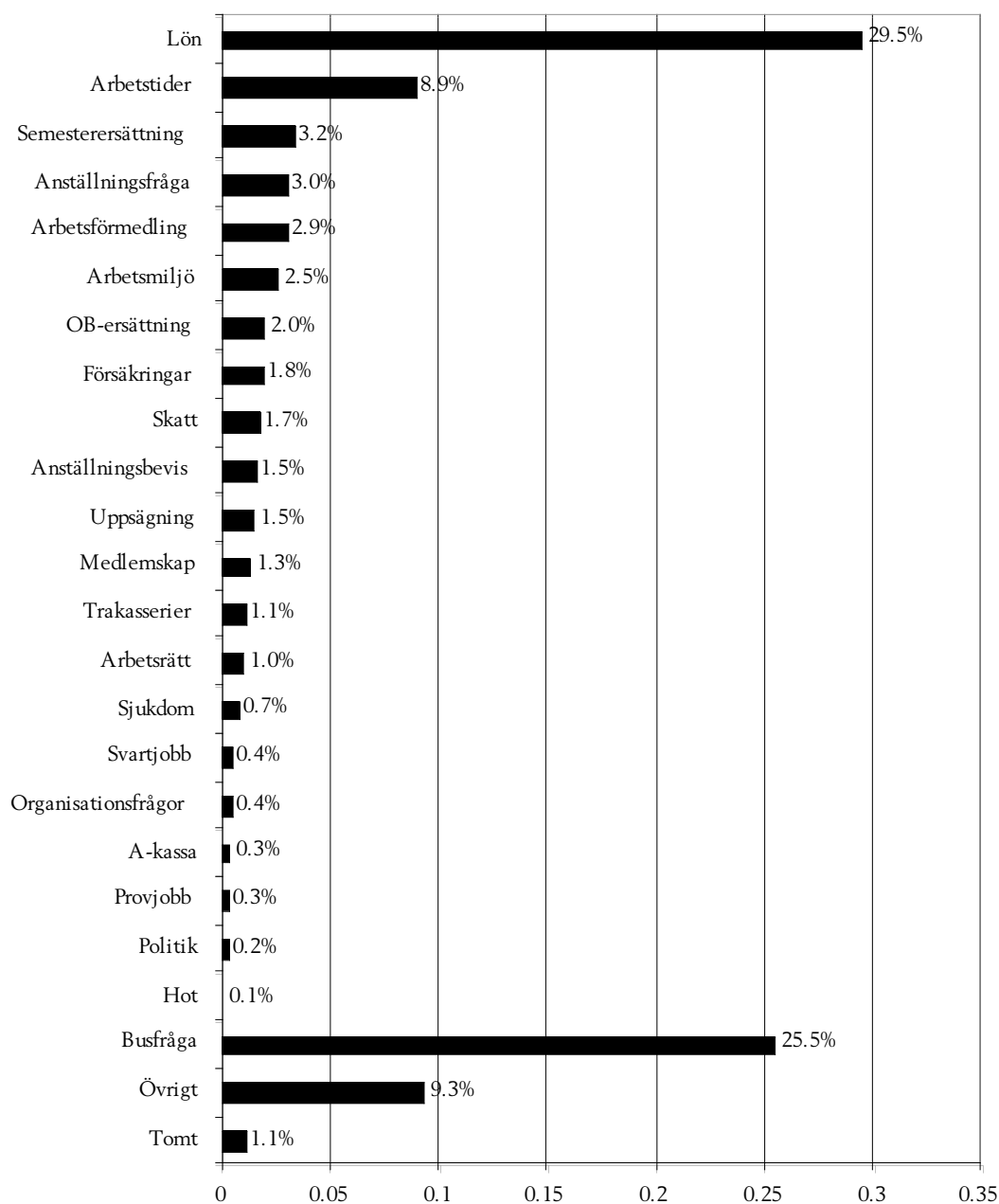

Det finns naturligtvis inga dumma frågor, men ett antal av frågorna som kommer in är uppenbart oseriösa. Det är betydligt vanligare med oseriösa frågor bland dem som mailar än bland dem som ringer. Endast 0,2 procent av telefonkontakterna är ”buskontakter” jämfört med 25 procent av mailkontakterna. Vi väljer ändå att ta med dessa i statistiken då det ändå är personer som har tagit kontakt med Fackets hjälptelefon. Alla får ett svar, även de vars ärende är på ”bus”. Många hör då av sig igen, ofta med en ”riktig” fråga.

Även bland mailkontakterna handlar den vanligaste frågan om lönen. Var fjärde som hör av sig frågar om det. Därefter kommer frågor om arbetstider, nästan nio procent frågar om arbetstider. Det finns ett antal frågor som ungefär tre procent av dem som

mailar hör av sig om. Det handlar om semesterersättning, anställningsfrågor och arbetsförmedling. Det är ganska många som hör av sig via mail och vill ha hjälp med att hitta ett arbete, jämfört med telefonkontaktarna. Nästan tre procent av mailen handlar om detta, jämfört med mindre än en halv procent av telefonkontaktarna. Endast en och en halv procent ställer frågor om uppsägning via mail, jämfört med nästan åtta procent bland dem som ringer.

Figur 7 Mailkontakter efter fråga

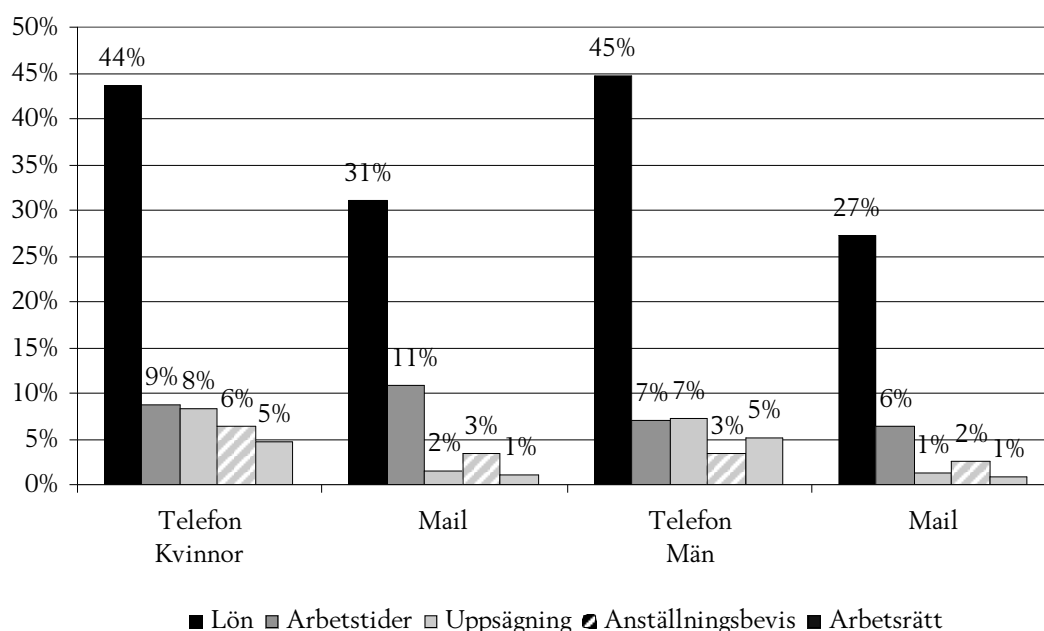

Skillnader mellan tjejer och killars frågor

Det är ungefär lika vanligt att tjejer och killar som hör av sig via telefon har frågor om lönen. På andra plats kommer frågor om arbetstiderna. Inte heller här är det några stora skillnader mellan könen. Den tredje vanligaste frågan via telefonsamtal för både tjejer och killar är frågor om uppsägning.

Efter de tre vanligaste frågorna skiljer sig tjejer och killar åt. Det fjärde vanligaste ärendet bland tjejer är olika frågor om anställningsbevis. På femte plats kommer frågor om OB-ersättning. Bland killarna är det vanligare att via telefon ställa frågor om arbetsrätt eller semesterersättning än om anställningsbevis.

Figur 8 Skillnader mellan tjejer och killar frågor, fem vanligaste frågorna efter kön och kontaktsätt

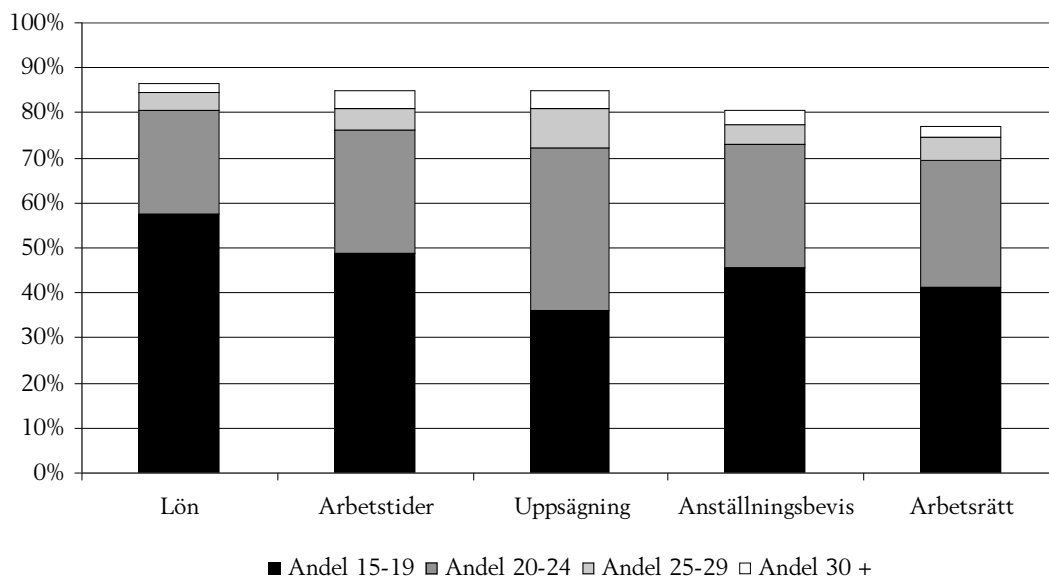

De fem vanligaste frågorna har lägre procentsatser när det gäller mailkontakter jämfört med telefonkontakter. Det beror i stor utsträckning på att en betydligt större del av mailkontakterna är så kallade "buskontakter". Det gäller framförallt en tredjedel av kontakterna via mail är oseriösa. Det är också en större andel kontakter som hör till kategorin övrigt bland mailkontakterna, jämfört med telefonkontakterna.

Skillnader mellan olika åldrar

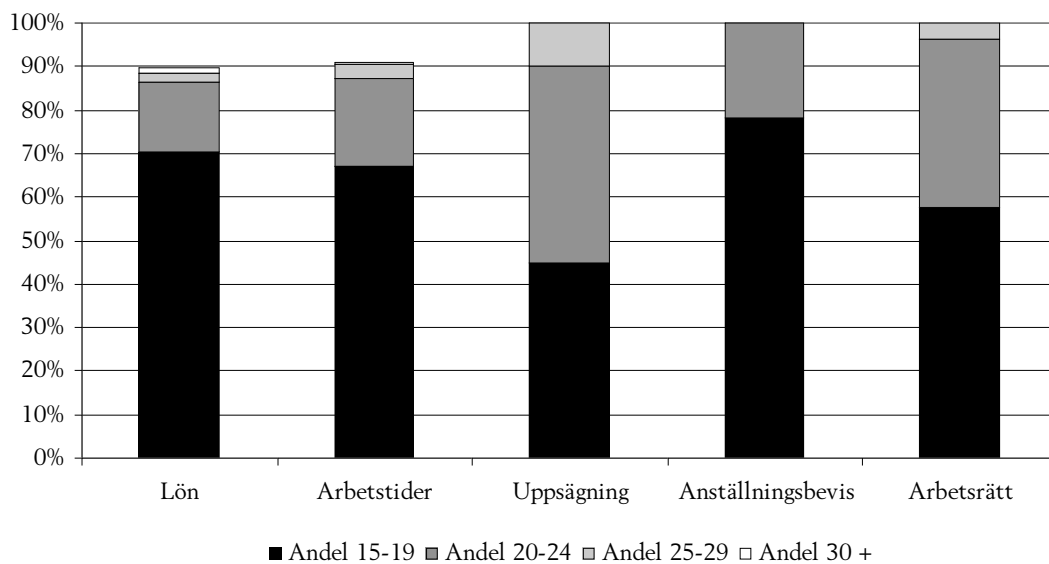
Har de som hör av sig till hjälptelefonen samma frågor oavsett ålder? Ja, till viss del. När det gäller telefonkontakterna är de olika åldersgrupperna ungefär jämnt fördelade på frågorna lön, arbetstider, anställningsbevis och arbetsrätt. Det som skiljer ut sig något är frågor som rör uppsägningar. Det är en större andel som är över 19 år som undrar om uppsägningar jämfört med bland de andra frågorna.

Figur 9 Fem vanligaste frågor efter ålder, telefonkontakter

Även för mailkontakterna är frågor om uppsägningar vanligare att de ställs av dem som är över 19 år jämfört med de andra frågorna.

Figur 10 Fem vanligaste frågor efter ålder, mailkontakter

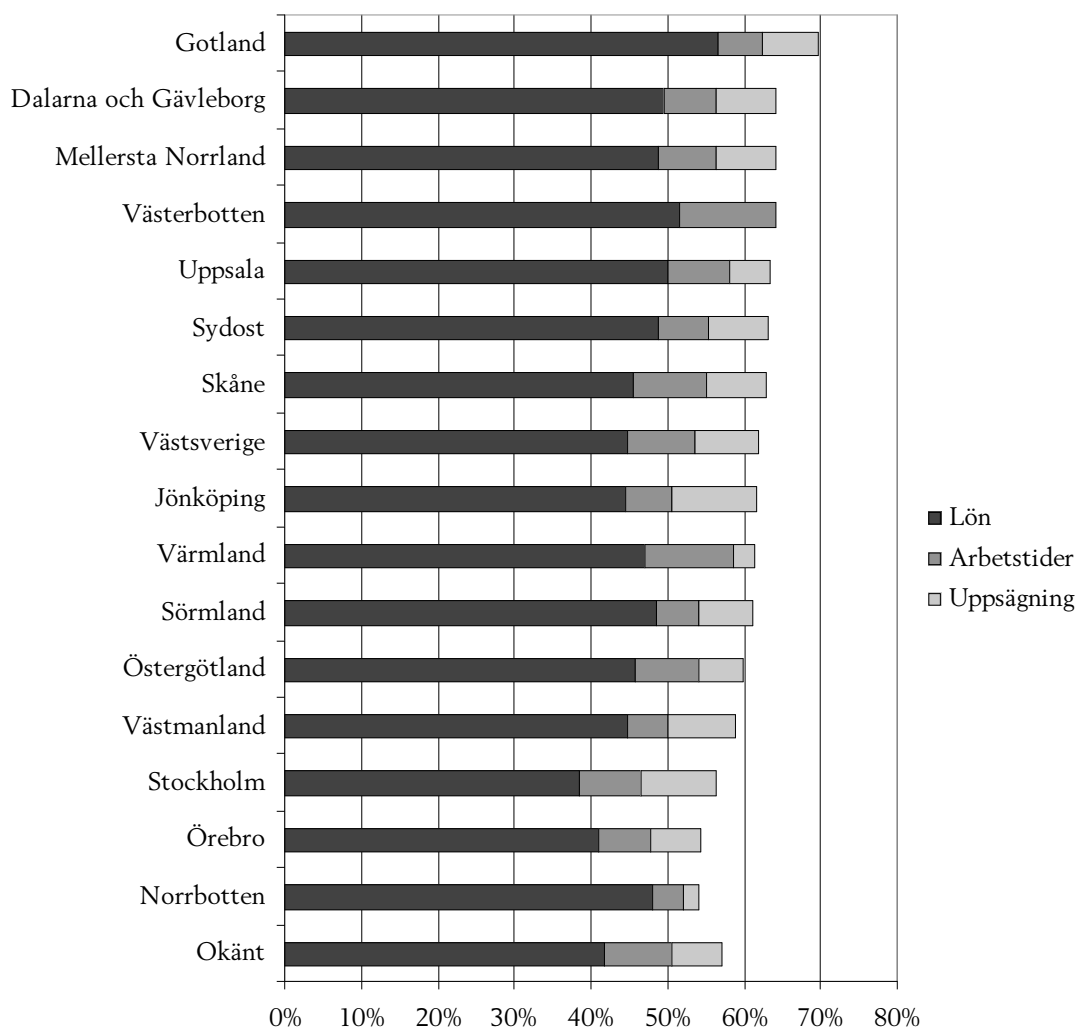

Regionala skillnader

I figur 11 och 12 redovisas de tre vanligaste frågorna lön, arbetstider och uppsägning efter vilket LO-distrikt frågan kommer från. När det gäller telefonkontakterna visar det sig då att det inte är särskilt stora skillnader mellan olika distrikt.

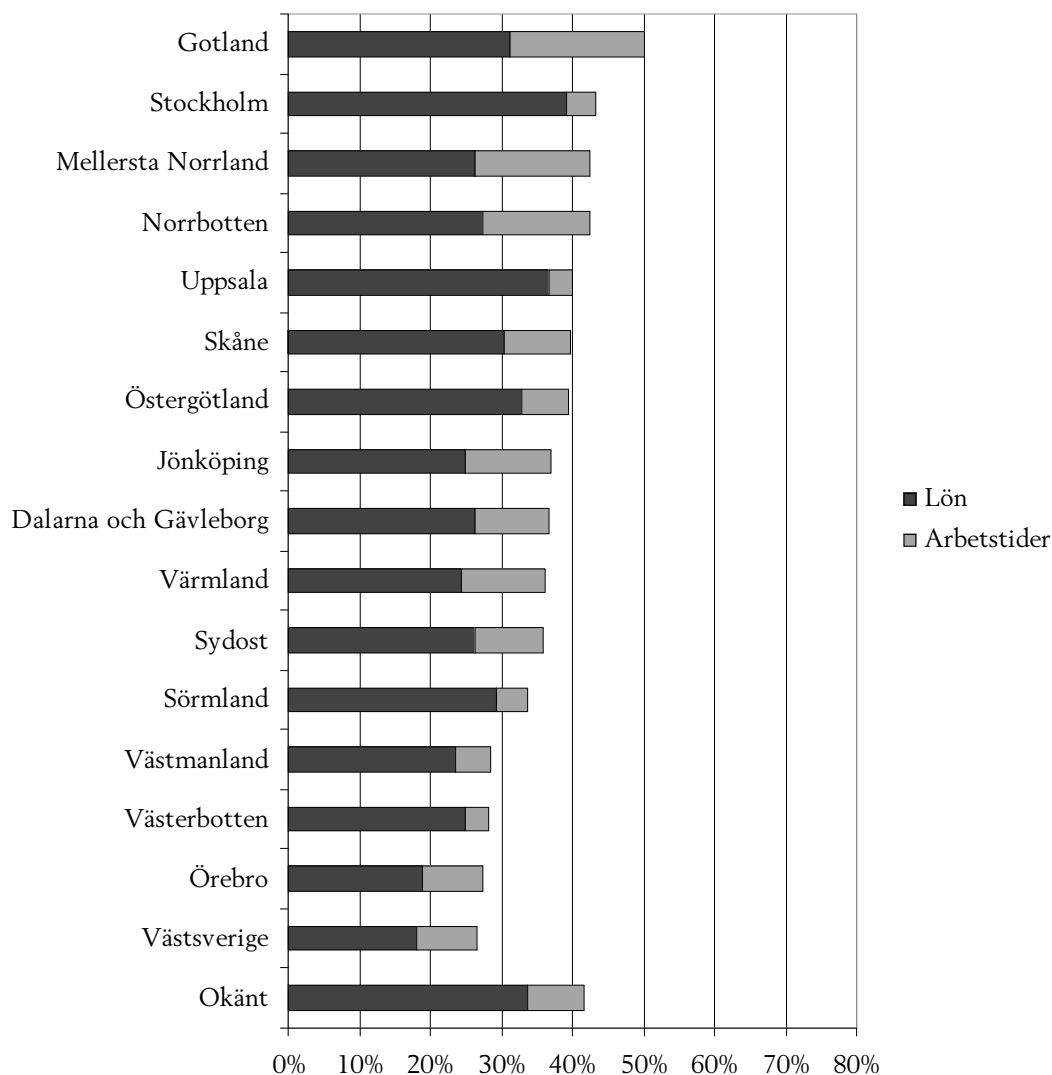
Ungefär sex av tio som har hört av sig har haft en fråga om antingen lön, arbetstider eller uppsägning. Många på Gotland och i Gävleborg undrar om lönen. Många Västerbottningar är konfunderade över arbetstiderna, å andra sidan är det få av dem som har frågor om uppsägningar.

Figur 11 Skillnader mellan LO-distrikten, tre vanligaste frågorna som andel av totala kontakter i respektive distrikt, telefonkontakter

När det gäller mailkontakterna är det större skillnader mellan olika LO-distrikt. För de flesta LO-distrikt är det en betydligt lägre andel som har frågor om de tre vanligaste ärendena jämfört med telefonkontakterna. Mellan tjugo till fyrtio procent ställer frågor om antingen lön, arbetstider eller uppsägning. En förklaring är att ungefär 25 procent av mailkontakterna är så kallade "buskontakter".

Figur 12 Skillnader mellan LO-distrikten, två vanligaste frågorna som andel av totala kontakter i respektive distrikt, mailkontakter

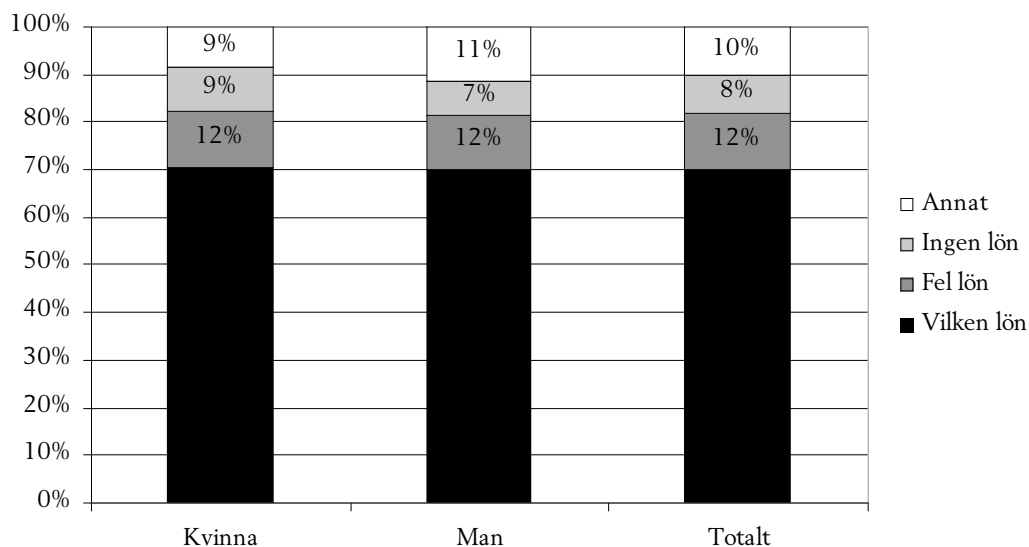

Vad handlar frågorna om – egentligen?

En fråga om lönen kan handla om allt från att man undrar vilken lön man ska kräva vid en löneförhandling till att arbetsgivaren vägrar betala ut lön. En fråga om uppsägning kan handla om att man undrar hur man säger upp sig till att man har fått sparken på dagen. Det är alltså stora skillnader mellan olika typer av ärenden, även om ämnet är detsamma. För första gången kan statistiken från Facket's hjälptelefon delas in efter vilken typ av fråga det handlar om.

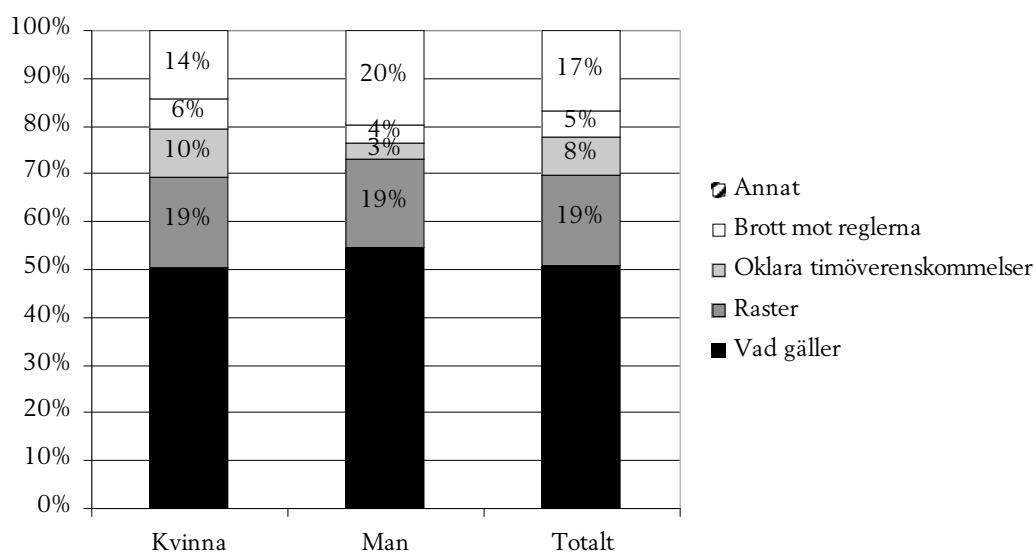
Sju av tio, som ringer och frågar om lönen, undrar vilken lön de ska ha enligt kollektivavtalet. Tolv procent har fått fel lön. Nio procent av tjejerna och sju procent av killarna som frågar om lönen har inte fått någon lön. 90 tjejer och hälften så många killar har hört av sig för att de inte har fått någon lön.

Figur 13 Vad handlar frågor om lönen om? Telefonkontakter

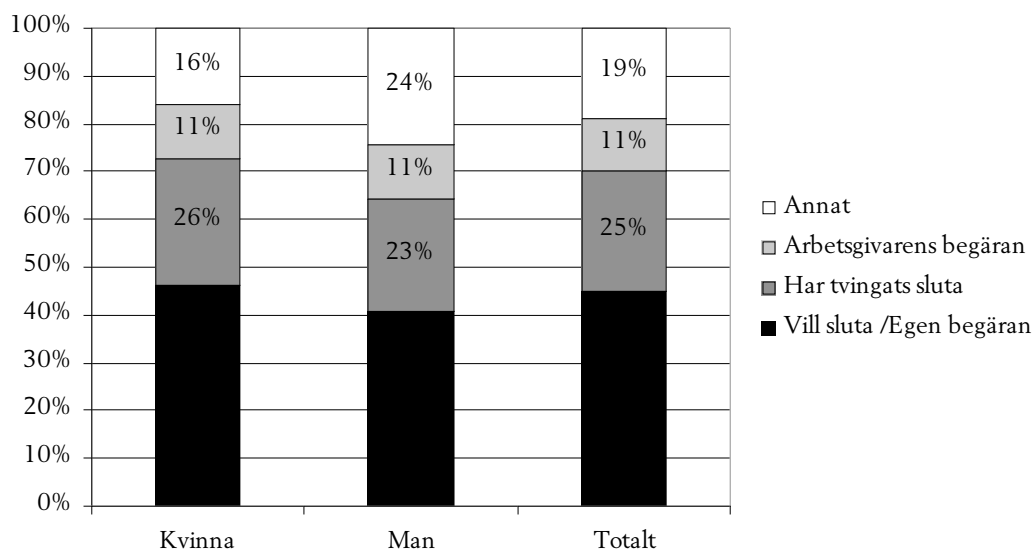
Strax över hälften som frågar om arbetstider undrar över gällande regelverk. Var femte har frågor om raster. Det är betydligt vanligare att tjejer ringer och har frågor om oklara timöverenskommelser än att killar gör det.

Figur 14 Vad handlar frågor om arbetstider om? Telefonkontakter

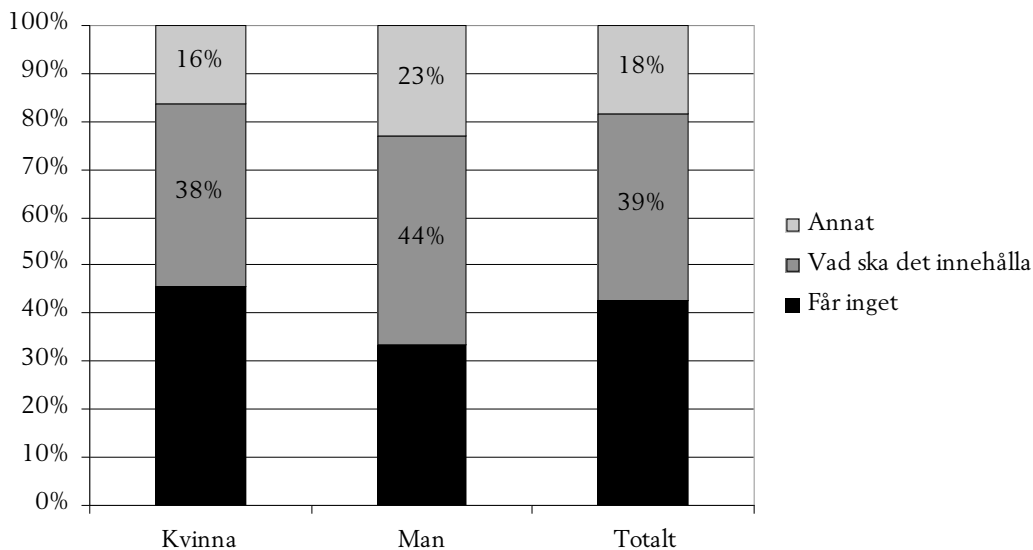
Bland dem som ringer och frågar om uppsägningar är det många som vill sluta eller som redan har slutat på egen begäran och har frågor om det. Var fjärde har tvingats att sluta. Var tionde har blivit uppsagd på arbetsgivarens begäran.

Figur 15 Vad handlar frågor om uppsägning om? Telefonkontakter

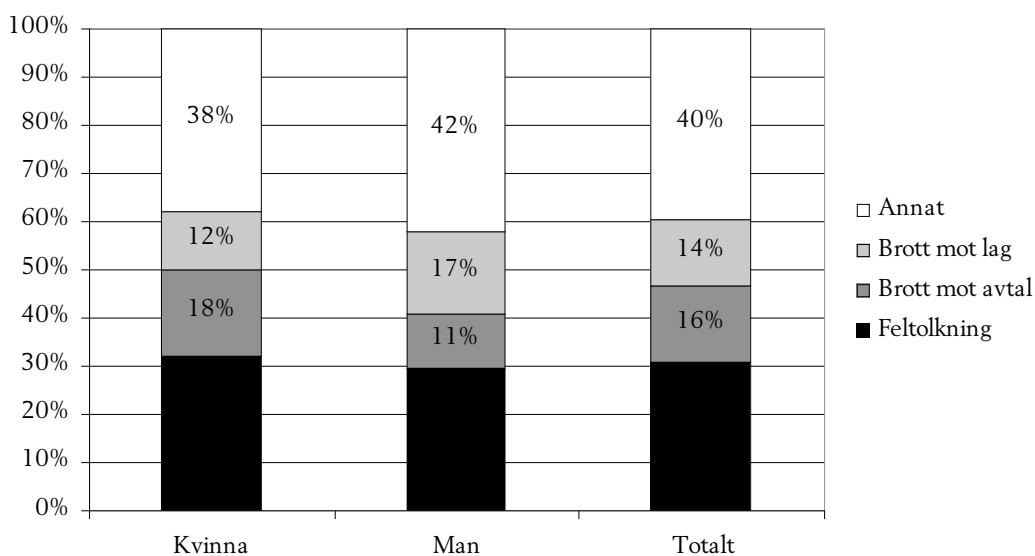
Nästan hälften av tjejerna som inte får något anställningsbevis. Något färre, var tredje kille, nekade också anställningsbevis.

Figur 16 Vad handlar frågor om anställningsbevis om? Telefonkontakter

Frågor om arbetsrätten handlar ofta om att man har tolkat lagen fel. Men i nästan en tredjedel av ärendena som rör arbetsrätt handlar det om brott mot lag eller avtal.

Figur 17 Vad handlar frågor om arbetsrätt om? Telefonkontakter

Hot och trakasserier

I jämförelse med andra frågor som tas upp är antalet kontakter om hot och trakasserier få. Men de är desto allvarligare. Totalt handlade fyra kontakter om att man hade blivit utsatt för hot, 2 tjejer och 2 killar. De som hörde av sig efter att ha blivit trakasserade

var fler, 64 kontakter handlade om trakasserier. Av dem var det 26 som handlade om sexuella trakasserier. 20 av kontakterna som rörde sexuella trakasserier kom in via mail och sex av kontakterna togs per telefon. Det är skrämmande att det har kommit in så många kontakter som berör detta. Samtidigt är mörkertalet med all sannolikhet stort.

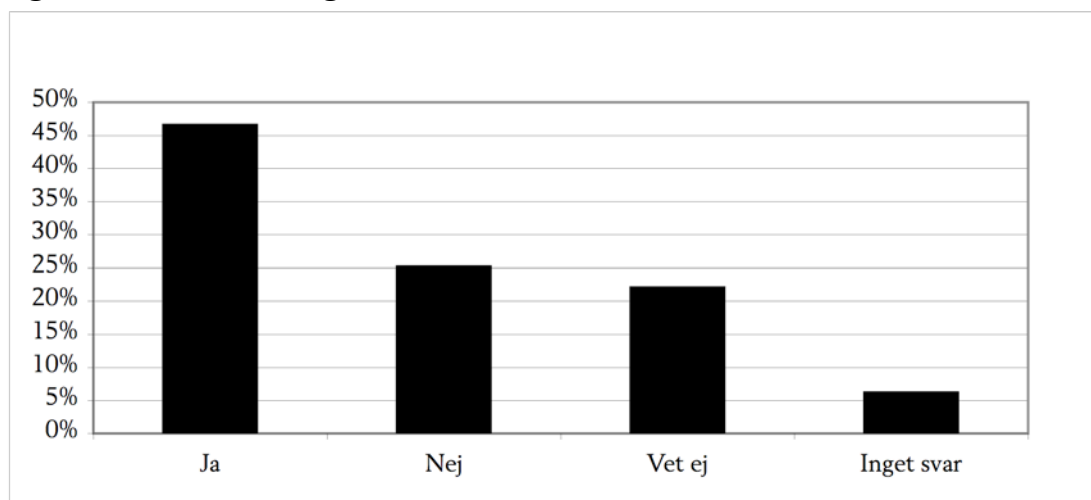
Det går också att se att bland dem som tog kontakt med så här svåra problem hade många blivit tvingade att säga upp sig eller att de inte hade fått någon lön utbetald. Det finns således de som råkar riktigt illa ut på sitt sommarjobb.

Anställningsbevis

Utan ett anställningsbevis kan det bli svårt att bevisa att man över huvud taget har arbetat om det blir tvist. Därför är det väldigt viktigt att ha ett anställningsbevis. Det visar det sig dock att färre än hälften av dem som hör av sig svarar ja på frågan om anställningsbevis. En fjärdedel säger sig sakna det, nästan lika många vet inte om de har det eller inte.

En av de vanligaste frågorna som behandlas av hjälptelefonen är den om anställningsbevis, ungefär fem procent hör av sig med frågor om detta. Bland dem är det nära hälften av tjejerna och en tredjedel av killarna som säger att de inte får något anställningsbevis.

Figur 18 Har anställningsbevis. Telefonkontakter

Exempel på kontakter från olika LO-förbund

I det här avsnittet ges exempel på kontakter med facketts hjälptelefon under sommaren 2007. Först redovisas de fem vanligaste frågorna som kom in. Därefter beskrivs olika exempel utifrån förbundstillhörigheten på den som har hört av sig. Sist visas ett antal exempel på kontakter som kommit in via Lunarmail.

De fem vanligaste frågorna sommaren 2007

1. Vilken lön skall jag ha? Vad är OB och hur fungerar det?

Vår åtgärd:

Vi ger dem uppgift om rätt lön där det finns kollektivavtal, annars hänvisar vi till det aktuella förbundet. Vi redovisar aktuella OB-ersättningar enligt gällande kollektivavtal.

2. Arbetsgivaren har inte velat ge mig något anställningsbevis och nu vill de säga upp mig/ge mig en sämre lön än de lovat/inte betala någon semesterersättning. Vad kan jag göra?

Vår åtgärd:

Vi talar om vad som sägs i LAS och semesterlagen samt i kollektivavtalen avseende rätten till anställningsbevis och vad som gäller för parterna om kontrakt saknas. Vi redovisar vad som gäller om kollektivavtal saknas och hur man kan driva frågan vidare. Vi förmedlar kontakt med berört förbund om de som ringer önskar det.

3. Jag har en tim/behovsanställning på heltid/deltid men arbetsgivaren begär att jag skall jobba hela tiden. Vill jag vara ledig säger han/hon att jag lika gärna kan sluta så han/hon kan ta in någon annan. Vad gör jag?

Vår åtgärd:

Vi tar reda på vilken anställningsform som gäller i det aktuella fallet och informerar därefter om vad som gäller för den anställningsformen och vilka skyldigheter och rättigheter man har som anställd. Vi förmedlar kontakt med berört förbund om vederbörande önskar det.

4. Jag har varit sjukskriven några dagar och arbetsgivaren vill inte betala sjukersättning fast jag har rätt till det. De kräver dessutom läkarintyg från första dagen fast jag inte varit borta tidigare. Kan de göra så?

Vår åtgärd:

Vi informerar om hur arbetsgivarinträdet fungerar och hur det är kopplat till olika anställningsformer och anställningsperioder. Vi berättar också vilka rättigheter och skyldigheter arbetsgivaren har när det gäller att kräva läkarintyg och vad som gäller för den anställde när han/hon blir sjuk.

5. Min arbetsgivare har sagt upp mig och påstår att jag inte arbetar tillräckligt fort/inte är tillräckligt noggrann/inte passar tiderna. Vad är det som gäller och vad kan jag göra?

Vår åtgärd:

Vi informerar om vilka regler som gäller för uppsägningar i olika anställningsformer, uppsägningstider enligt LAS och vad som krävs för att en arbetsgivare skall kunna säga upp en anställd. Vi redogör också för den arbetsrättsliga skillnaden mellan uppsägning och avsked. Vi förmedlar kontakt med det berörda förbundet om vederbörande önskar det.

Exempel på kontakter från olika LO-förbund

Hotell och restaurangfacket

Fall 1

Tjej, 20 år, Gotland, var på anställningsintervju för sommarjobb på hamburgerrestaurang. Två chefer deltog i intervjun. Några dagar senare får hon mail från en av cheferna som säger att hon verkar intressant för jobbet men att han vill träffa henne lite mera privat i sin lägenhet för att som han säger ”känna lite mer på henne”.

Hon uppfattar detta som en sexuell invit och tar kontakt med oss. Hon anser att jobbet skulle bli hennes om hon går med på att ha sex med chefen. Hon vill veta vad hon skall göra. Hon vill inte göra någon anmälan varför vi uppmanar henne att ta kontakt med hamburgerrestaurangens personalchef och berätta vad som hänt vilket hon lovar att göra. Hon lovar också att återkomma till oss om det hela inte blir utrett. Hon hörde inte av sig mer varför vi hoppas att företaget vidtagit de åtgärder som krävdes.

Fall 2

Tjej, 20 år, Uppsala, fick sommarjobb på hamburgerrestaurang. Skriftlig överenskommelse med arbetsgivaren om att hon skulle jobba en dag i veckan fram till sommarlovet på timanställning. Tjejen hade informerat arbetsgivaren om en planerad operation som skulle innebära en veckas sjukskrivning under den aktuella perioden. När hon kom tillbaka hade arbetsgivaren tagit in en ny på hennes schema och han ansåg sig inte ha behov av henne längre.

Hon fick inte ut någon lön för den tid hon jobbat, när hon påpekade detta erbjöd arbetsgivaren henne ytterligare tid ”som kompensation för den uteblivna lönen”. Tog jobbet och fick lön för denna ”kompensation” men hade fortfarande inte fått betalt för den första perioden samt för de fyra timmar hon provjobbat. Vi lämnade över ärendet till Tjejer och killars avdelning i Uppsala som lovade att ta sig an fallet.

Fall 3

Tjej, 17 år, Västmanland, har fått ett sommarjobb på ett café. Kollektivavtal finns men arbetsgivaren har satt i system att låta ungdomar provjobba utan lön för att därefter

byta ut dem. Den aktuella tjejen reagerar efter tre dagars provjobb utan lön och vänder sig till Fackets hjälptelefon. Hon har inte fått något anställningsbevis. De anställda skickas hem vid dåligt väder och få kunder. Vi har lämnat över ärendet till Tjejer och killars lokalavdelning som överväger att stämma arbetsgivaren för brott mot kollektivavtalet.

Fall 4

Tjej, 17 år, sommarjobbar på Öland. Hon har sin fasta plats i ett gatukök. Hon ringer in till Fackets hjälptelefon och säger att sommarjobbarna far illa på arbetsplatsen. Man känner sig kränkta och övervakade. De övervakningskameror som finns uppsatta bland annat i gatuköket visar sig i många fall vara attrapper men det känns ändå obehagligt. Så fort man tar en paus eller pustar lite kommer någon och skriker åt dem att de är lata och inte vill jobba.

Facket i sommarland har varit där och talat med personalchefen som förnekar problemen och säger att övervakningskamerorna är till för besökarnas skull. Tjejen som ringer har inte fått något anställningsbevis och hon tror inte någon annan har fått det heller. När det blir dåligt väder blir man uppmanad att gå hem utan lön och man får deponera pengar för de skyddskläder man tvingas använda. Man får växla mellan olika arbetsuppgifter hela tiden och introduktions- och säkerhetsutbildningen är bristfällig. Facket i sommarland besöker företaget varje sommar, problemen tycks ändå kvarstå.

Fall 5

Kille, 16 år, jobbat som diskare på café sedan april. På senaste lönen saknades lön för 70 timmars arbete. Det finns inget kollektivavtal på arbetsplatsen och hans ordinarie lön ligger på 55 kr/timme, det vill säga mindre än kollektivavtalets lägsta nivå. Han får inga fasta tider och han har heller inte fått något anställningsbevis.

Fall 6

Tjej, 15 år, som jobbar svart i gatukök. Hon får pengarna direkt i handen och när hon ber om ett anställningsbevis får hon nobben. Hennes lön ligger på 45.50 kr/timme och hon får varken semesterersättning eller OB-ersättning. Gatuköket saknar kollektivavtal.

Fall 7

Kille, 16 år, som får 20 kr/timme + pizza och läsk. Dessutom fick han pengarna svart. Han var rädd för att bli av med jobbet och vågade inte lämna ut några mer uppgifter.

Handelsanställdas Förbund

Fall 1

Tjej, 17 år, ringer och berättar att hon blivit trakasserad när hon sökt sommarjobb i en presentbutik i Stockholm. Arbetsgivaren ställde närgångna frågor om hennes övervikt

och fysiska hälsa och om hon skulle orka med tempot i butiken. Hon talade om att det inte varit några problem tidigare och att hon hade bra kondition. Arbetsgivaren ger sig inte, vill veta om det finns viktproblem i släkten, hur mycket godis hon äter och så vidare. Eftersom tjejen känner sig kränkt förmedlar vi kontakt med diskrimineringsombudsmannen och en jurist hos handikappombudsmannen. Vi förmedlar dessa kontakter till tjejen som avser att göra en anmälan. Vi har också informerat Handels avdelning.

Fall 2

Tjej, 19, har fått sommarjobb i en te- och kaffebutik i Dalarna. Tvingas jobba sju dagar i veckan fem veckor i följd utan ledighet. Får inget anställningsbevis trots begäran. Ringer oss och vill veta vad som gäller då arbetsgivaren sagt och hon inte kan säga upp sig och att facket godkännt arbetstiderna. Efter att ha fått veta vad som gäller via Handels avdelning säger hon upp sig och har därefter fått ett annat sommarjobb med rimliga villkor.

Fall 3

Tjej, 20 år, har stått i en spelkassa på en stormarknad. Upptäcker att en kund glömt sitt busskort, hon tar hand om det och stoppar det i fickan så länge. Glömmer att lämna det till arbetsgivaren efter fredagens slut. På måndagen blir hon inkallad till sin chef som anklagar henne för att ha stulit busskortet. Hela händelseförloppet finns dokumenterat via övervakningskamera. Arbetsgivaren skall ha hotat tjejen att erkänna stölden. Handels avdelning har tagit kontakt med tjejen och tagit över fallet. Så vitt vi har kunnat förstå så har en uppgörelse nåtts som givit tjejen upprättelse.

Fall 4

Kille, 21 år, har blivit lovad ett sommarjobb på en stormarknad i Jönköpings län. Han har haft introduktion och fått schema fram till 16 augusti. Dagen innan midsommarafton får han besked av avdelningschefen att han arbetar för långsamt och kan gå hem för dagen trots tid kvar på schemat. Får därefter brev hem att anställningen upphört. Har inte fått något anställningsbevis men hävdar att man varit muntligt överens om en visstidsanställning. Arbetsgivaren hävdar timanställning och menar att man inte har behov av honom längre. Lämnat över frågan till berörd Handelsavdelning.

Fall 5

Kille, 14 år, Stockholm har haft som sommarjobb att sälja paket med DVD-film, tidning och kopia av en tavla för ett PR-företag. Han har blivit lovad 1000 kr i (ANM, SKA DET VERKLIGEN VARA 1000 KR) månaden. Han lyckades inte sälja något paket de första sex dagarna och fick då sparken. Paketet kostade 1000 kr styck men i företagets annonsering framgick inte priset. Storasyster som ringde oss undrar om han skall behålla de paket som han har kvar hemma eftersom han inte fått någon lön för de sex dagar han jobbat. Efter att vi varit i kontakt med Handels avdelning samt ekobrottsmyndigheten fick killen ut sin inarbetade lön till slut och paketet återlämnades därefter till företaget.

Fall 6

Kille, 16 år, som säljer jordgubbar. Jobbar tio timmar om dagen, utan att få rast. Han får inte ens lov att på toaletten. Det händer att det är för regnigt för att jobba. Då får han ingen lön.

Fall 7

Tjej, 16 år, som arbetar i kiosk, men bara när solen skiner. När det regnar menar arbetsgivaren att försäljningen går ner och då behöver han ingen personal. Detta trots att det finns ett anställningsbevis som tydligt säger att hon ska få lov att jobba. Att hon dessutom är 16 år och står helt själv i kassan förbättrar inte saker och ting.

Kommunalarbetareförbundet**Fall 1**

Tjej, 16 år, har arbetat med trädgårdsanläggning inom Kommunals avtalsområde. Arbetsgivaren hävdar att han har tecknat avtal med Kommunal men tjejen upplever det oseriöst, får inget anställningsbevis och ingen uppgift om aktuell lön. Hon arbetade trots allt i sex dagar, fick ständiga utskällningar och anklagades för att var långsam och ineffektiv. Sade upp sig men har inte fått ut sin lön. Kontaktade då fackets hjälptelefon som lämnade över frågan till Kommunals avdelning som lovade att hjälpa till. Tjejen fick ut lönen och fick också ett arbetsgivarintyg.

Fall 2

Tjej, 14 år, har fått jobb på en travbana i Norrland som hästskötare. Får ett muntligt löfte om lön och ett arbetstidsschema. Efter en vecka står det klart att arbetsgivaren anser det vara ideellt arbete och att lönen består i att få sköta hästarna. Trots att hon är minderårig har hon fått jobba ensam i stallet utan vuxen som stöd eller handledning. Pappan kontaktar dels oss, dels Barnombudsmannen och polisen. Vi kontaktar Arbetsmiljöverket och får besked därifrån att eftersom det handlar om en ideell förening kan de inte göra så mycket. Vi förmedlar detta till pappan som själv vill driva frågan gentemot Arbetsmiljöverket och överväger att göra en polisanmälan mot föreningen.

Fall 3

Två tjejer, 16 och 17 år, får sommarjobb på ett stuteri i Dalarna. Arbetsgivaren tycker inte att de behöver anställningsbevis eftersom de är sommarjobbare. Trots att de är minderåriga så förläggs deras arbetstider till klockan 07.00-16.00 samt klockan 21.00-00.00 fem dagar i veckan. Lönen är 50 kr/timmen och OB förekommer inte. Vi kopplar in Kommunals sektion i den berörda kommunen som tar kontakt med arbetsgivaren. Efter fyra veckor får vi veta att en överenskommelse träffats som innebär att arbetsgivaren tar in flera anställda för att täcka upp schemat på ett ur arbetsrättslig synvinkel acceptabelt sätt.

IF Metall

Fall 1

Tjej, 20 år, jobbar på stort verkstadsföretag i Göteborg med diverse arbetsuppgifter. Hon har problem med dyslexi varför det tar längre tid för henne än andra att ta körkort. Jobbarkompisarna på samma skift har truckkort men inte hon eftersom det förutsätter körkort. Hon blir retad och trakasserad för att hon inte har truckkort och inte får köra truck. Hon har inte fått något anställningsbevis och har inte vågat fråga eftersom hon är rädd för att får sparken då. Vi kontaktar verkstadsklubben som lovar att ta tag i problemet och hjälpa henne.

Fall 2

Tjej, 19 år, som blev uppsagd utan saklig grund. Hon var anställd på ett tvätteri. Arbetsgivaren tyckte inte att tempot på hennes arbete var tillräckligt och hon fick därför inte fortsätta att arbeta på arbetsplatsen. Efter det att arbetsgivaren hade fått förklarat för sig vilka regler som gäller löste sig tvisten.

Fastighetsanställdas Förbund

Fall 1

Kille, 17 år, blir lovad sommarjobb i fyra veckor hos ett bostadsbolag på orten. Efter två veckor blir han uppsagd med motiveringen att han inte arbetat tillräckligt mycket och gjort ett dåligt jobb. En av föräldrarna tar kontakt med hjälptelefonen men protesterar inte mot uppsägningen i sig. Däremot vill de ha hjälp med att få ut lönen för den tid sonen arbetat åt bolaget. Vi kontaktar Fastighets avdelning som lovar att hjälpa familjen eftersom det finns ett kollektivavtal på arbetsplatsen.

Fall 2

Kille, 17 år, arbetade som fastighetsskötare. Han var lovad jobb under fyra veckor, men efter två veckor blev han tillsagd att det inte fanns mer arbete åt honom, han var nämligen inte tillräckligt duktig. Det fanns inget kollektivavtal på arbetsplatsen, vilket inte minst märktes i lönekuvertet: 20 kronor mindre per timme än vad kollektivavtalet säger.

Byggnadsarbetareförbundet

Fall 1

Kille, 19 år, får ett sommarjobb på ett saneringsföretag. Ringer facket's hjälptelefon och berättar att han under första veckan jobbat varje dag med en bilningsmaskin utan skyddsutrustning. Arbetsgivaren säger att det inte behövs och killen är förtvivlad och säger att han inte pallar med längre. Han undrar vad han skall göra. Vi kontaktar Byggnads avdelning som känner igen företaget, som man uppenbarligen haft problem med förut. Man lovar att skicka ut det regionala skyddsombudet till arbetsplatsen.

Fall 2

Kille, 19 år, fick en visstidsanställning på ett byggföretag i Kalmar län som bedriver verksamhet på annan ort. Han jobbar 7 dagar i veckan. Under en helg fick han tillgång till ett arbetsfordon som behövdes i jobbet. Bilen gick sönder och han lovade arbetsgivaren att fixa det på en verkstad. Han hittade ingen verkstad som var öppen så han bad en släkting att laga bilen och lade ut för det själv. Veckan efter meddelade arbetsgivaren att anställningen avslutas. Arbetsgivaren vägrade betala tillbaka hans utlägg och krävde dessutom 2 000 för skador på bilen samt 6 000 kr för verktyg som aldrig använts. Vi kontaktade Byggnads i Kalmar vars ombudsman skulle ta kontakt med företaget.

Transportarbetareförbundet

Fall 1

Tjej, 19 år, har jobbat på bensinstation och krävt anställningsbevis men arbetsgivaren har vägrat. Hittade annat jobb och slutade direkt med hänvisning till att inget kontrakt upprättats, Arbetsgivaren blev rasande och hävdade uppsägningstid enligt LAS. Hon har dessutom provjobbat i tre veckor utan lön. Frågan har vidarebefordrats till Transports avdelning som konstaterar att ord står mot ord. Transport går vidare med ärendet.

Rapporten kan hämtas som pdf-dokument på LOs hemsida eller
beställas från LO-distribution:
lo@strombergdistribution.se
Telefax: 026-24 90 26

Februari 2008
ISBN 978-91-566-2452-0
www.lo.se